

že, byl-li do povolení rozluky pojat výrok o vině manžela na rozluce, výrok ten rozloučené manželce zajišťuje plné zadostiučinění podle § 1266 obč. zák. Nejvyššímu soudu při vyslovení tohoto právního názoru bylo a musilo býti zajisté povědomo, že § 1266 obč. zák. mluví toliko o rozloučení manželství rozsudkem, a, byl-li toho názoru, že i při rozvodu a rozluce provedených již za platnosti rozlukového zákona, provedena-li rozlučka usnesením a do výroku pojata, že se manželství rozlučuje z viny manžela, manželce bezvinné nárok na zadostiučinění podle § 1266 obč. zák. přísluší, vysvětluje se to tím, že občanský zákon rozluky usnesením neznal, tak že i takové rozloučení manželství, jež se stalo usnesením, byl-li do něho pojat výrok o vině manžela na rozluce, jak tomu jest v souzeném případě, manželce na rozluce nevinné zachovává nárok na odškodnění podle § 1266 obč. zák. Pokládá proto odvolací soud za správný právní názor procesního soudu, že v souzeném případě žalobkyni nárok na zadostiučinění přísluší, a připojuje se k němu.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání žalovaného.

D ů v o d y:

Dovolací soud poukazuje na svá rozhodnutí čis. 1705 a 5189 sb. n. s., v nichž nepřímou projednána byla otázka, jež se řeší tímto sporem. § 1266 obč. zák. ani ve svém dosavadním znění není na překážku nároku vymáhanému žalobou. Zákon neklade důraz na to, by se rozlučka stala rozsudkem, nýbrž rozeznává jen mezi případy výslovně v něm uvedenými. Uzákonněním manželské novely čis. sb. 320/19 umožněna jest rozlučka i usnesením, jež, pokud jde o § 1266, má též účín jako rozsudek tam vytčený, třeba nebylo to v zákoně vytčeno výslovně. Vyplyvá to z věci samé. Záleží jedině na tom, že došlo k rozluce z viny manžela, na němž domáhá se nevinný manžel náhrady škody podle tohoto §, neboť jen na tuto skutečnost poukazuje příslušné ustanovení § 1266 jako na zásadní náležitost sporného nároku, kdežto formální způsob rozluky, rozsudek, byl tehdy věcí samozřejmou. Pro tento případ postačí, že bylo na rozlukou uznáno výslovně z viny žalovaného, byť se tak stalo usnesením. Nezáleží ani na tom, zda si žalobkyně i při rozluce vyhradila nárok na výživu, neboť ani v opačném případě nemohla býti zbavena náhradního nároku podle § 1266 obč. zák., když zákon nestanovil tak výslovně.

Čís. 7759.

Ustanovení § 11 (2) vyr. ř. vztahuje se také na případy § 10 (4) vyr. ř.

(Plenární rozhodnutí ze dne 9. února 1928, Pres. 641/26.)

V poradách a rozhodnutích nejvyššího soudu vyskytla se různost názorů o tom, zdali odklad exekučního prodeje podle § 11 (2) vyr. ř. platí pouze pro exekuce na základě oddělných práv, která tu byla již v den zahájení vyrovnacího řízení, či také pro exekuce, zahájené za vyrovnacího řízení pro pohledávky uvedené v § 10 (4) vyr. ř. První názor hájilo rozhodnutí č. j. R I 348/24 (č. 3774 sb. n. s.), druhý názor posudek nejvyššího soudu ze dne 9. března 1926, č. pres. 417/26. V zájmu jednotnosti rozhodování nejvyššího soudu předložil první prezident věc sesílenému senátu, jenž se usnesl na právní větě shora uvedené.

D ů v o d y:

a) S hlediska zásady rovného nakládání věřiteli vyslovuje § 10 odst. 1 vyr. ř. pravidlo, že po zahájení vyrovnacího řízení nemůže být pro pohledávku za dlužníkem ani vyhlášen konkurs, ani nabyto soudcovského práva zástavního nebo uspokojovacího na věcech dlužníkových. Z tohoto pravidla však stanoví § 10 odst. 4 vyr. ř. výjimku pro pohledávky požívající práva přednostního (§ 23) a pohledávky z právních jednání dlužníka nebo vyrovnacího správce, jednajícího za něho, která jsou jim dovolena podle ustanovení vyrovnacího řádu k dalšímu provozování obchodu (§ 8 (2) vyr. ř.). Tyto pohledávky zůstávají vyrovnacím řízením nedotčeny s jedinou úchytkou, že totiž za tohoto řízení nemůže být pro ně navrženo prohlášení úpadku proti dlužníkovi. Jak řečeno, zůstávají zmíněné pohledávky vyrovnacím řízením nedotčeny, nejsou tedy pohledávkami vyrovnacími; nepřihlašují se k řízení, t. j. není tu přihlášky v pravém slova smyslu, byť i vyrovnacímu správci byly oznámeny, by o nich věděl a případně jejich uspokojení mohl zařídit; nepropůjčují práva hlasovacího [§ 39 (1)]; musí být plně uspokojeny [§ 46 (2)] a jest věci věřitele, by vhodným způsobem sám je uplatnil a o jejich vydobytí se staral. Z toho jde, že věřitelé řečených pohledávek mohou nejen žalovati — pokud je pořad práva přípustný — ale i exekuci vésti, ji zahajovati a v ní pokračovati, jakoby vyrovnacího řízení nebylo. (Srv. také motivy k § 10 vyr. ř. str. 161, Bartsch-Pollak k § 23 vyr. ř. bod 2 a 3, Lehmann k § 23 vyr. ř. str. 101, Právník z roku 1923 str. 114 a rozh. čís. 1399 sb. n. s.)

b) Jde nyní o to, zda výkon nuceného prodeje, povoleného pro takovéto pohledávky, může být podle § 11 (2) vyr. ř. odložen přes to, že bylo oddělného práva nabyto teprve za vyrovnacího řízení. Zastanci opačného mínění to popírají, poukazující jednak na doslov § 10 (4) vyr. ř., podle něhož pohledávky tohoto druhu nejsou vyrovnacím řízením dotčeny, takže prý pro ně neplatí ani předpis § 11 (2) vyr. ř., jednak na vysvětlivky str. 161 k § 10 (4) vyr. ř., podle nichž mohou noví věřitelé (mínění jsou noví věřitelé z právních jed-

nání dlužníka, nebo vyrovnacího správce) za vyrovnacího řízení žalovati, exekuci prováděti a za všech okolností celou pohledávku vydobýti a že jediné jest jim zakázáno, aby v této době žádali za vyhlášení konkursu, což platí i o přednostních věřitelích podle § 23 vyr. ř. Avšak z těchto vysvětlivek nelze pro naši otázku nic vytěžiti, protože se předpisem § 11 vyr. ř. neobírají a řeší jen otázku, jak byla již shora pod a) vyřešena. Pro rozhodnutí naší otázky nutno si všimnouti jednak doslovu § 11 (2) vyr. ř., jednak jeho zákonodárského účelu. Zákon praví: »Vyrovnací soud, nebo vyrovnací komisař může však odložit výkon nuceného prodeje nejdéle na 60 dnů, je-li to pro výsledek prodeje výhodno, nebo nezbytno, aby zamezena byla újma hrozící věřitelům. Doba takového odkladu se nezapočítává do doby, na kterou jest omezeno zákonné přednostní právo zástavní za veřejné dávky.« Z toho jest tedy zřejmo, že zákon mluví o »nuceném prodeji« vůbec, nerozeznává, pro jakou pohledávku prodej byl povolen a kdy se tak stalo. Dále jest z toho vidno, že zákon myslil i na nucený prodej k vydobytí »veřejných dávek«, neboť učinil opatření, aby zákonné právo přednostní nebylo odkladem zkráceno, čímž mínil lhůty § 216 odst. 1 čís. 2 ex. ř. Veřejné dávky jsou však přednostními pohledávkami podle § 23 čís. 1 vyr. ř. a spadají právě pod předpis § 10 (4) vyr. ř. Ale i kdyby z výkladu mluvnického zbyly nějaké pochybnosti o pravém smyslu zákona, rozptýlí je výklad logický, jak se podává z jasného úmyslu zákonodávce (§ 6 obč. zák.). Převzetí předpisu § 11 konk. ř. do § 11 vyrovnacího řádu sledovalo cíl, aby uvarováním se konkursu byly šetřeny stávající hospodářské poměry dlužníkovy, aby bylo zabráněno poškozování celkového majetkového stavu dlužníkovy jednotlivými nucenými prodeji a aby tak bylo odvráceno ztenčování majetku, který věřitelům slouží za podklad vyrovnání. Krátce, úmyslem zákona bylo, aby nebyl mařen účel vyrovnacího řízení. Pro tento zákonodárský úmysl je lhostejno, pro jakou pohledávku a kdy bylo nabyto oddělného práva, jež jest základem nuceného prodeje. Podle zastanců opačného mínění má předpis § 11 (2) vyr. ř. na mysli výhradně jen oddělná práva, která tu v době zahájení řízení již byla, takže by i podle jejich názoru nebylo závady, aby v takovém případě — kde tu oddělné právo již bylo — mohl býti povolen odklad nuceného prodeje, třeba by šlo o pohledávku, která není vyrovnacím řízením dotčena (§ 10 (4) vyr. ř.). Ale pak si nelze domyslíti, proč táž pohledávka, která vůbec není dotčena vyrovnacím řízením, jednou má podléhati předpisu § 11 (2) vyr. ř., po druhé nikoli podle toho, bylo-li zástavního práva pro ni nabyto na př. den před zahájením vyrovnacího řízení, či teprve v den ediktu (§ 7 vyr. ř.), a to ještě tak, že by novější zástavní právo bylo ve výhodě před starším. Předpis § 11 (1) vyr. ř. má ovšem na mysli jen oddělná práva, jež tu byla již v den zahájení řízení, ale předpis ten souvisí s § 10 (1) vyr. ř., podle něhož po zahájení řízení oddělného práva již nabýti nelze. Je-li to však výjimečně přece podle § 10 (4) vyr. ř. možno, lze-li i za vyrovnacího řízení nabýti zástavního práva, které by vedlo k nucenému prodeji, pak není důvodu, aby se

činil nějaký rozdíl co do času nabytí takového práva, protože účel, jehož zákonodárce chtěl dosáhnout, je stále týž, jak byl shora vyložen. Bylo tedy svrchu uvedenou otázku zodpovědět, jak se stalo.

Čís. 7760.

Není opozděním a neúplným splněním vyrovnání podle § 57 vyr. ř. v doslovu čl. III. zák. ze dne 26. dubna 1923, čís. 99 sb. z. a n., přihodilo-li se dlužníku při plnění omluvitelné nedopatření.

(Plenární rozhodnutí z 9. února 1928, Pres. 761/27.)

D ů v o d y:

V poradách a rozhodnutích nejvyššího soudu byla odporujícím si způsobem řešena otázka, zda předpis § 57 vyr. ř. v doslovu čl. III. zákona ze dne 26. dubna 1923, čís. 99 sb. z. a n. platí také, když opozdění neb neúplnost dlužníkovy placení má svůj původ v pouhém omylu neb nepatrném a omluvitelném nedopatření. Kladně odpovídají na tuto otázku rozhodnutí Rv I 237/25, Rv I 467/26, Rv I 607/26, Rv I 767/26, Rv I 854/26, Rv I 1044/26, Rv I 1577/26, Rv I 1644/26, Rv I 1719/26, Rv I 1752/26, Rv I 25/27, záporně Rv I 1015/24 (č. 4077 sb. n. s.), Rv I 1849/24 (č. 4602 sb. n. s.) a Rv II 163/27. Sesílený senát nejvyššího soudu, jemuž jeho první prezident předložil spor, aby docíleno bylo jednoty v rozhodování, usnesl se na právní větě shora uvedené. Podle svého doslovu váže § 57 vyr. ř. v nové úpravě na holou skutečnost opozděného neb neúplného splnění vyrovnání tytéž právní účinky jako na odsouzení dlužníka pro podvodný úpadek, totiž nicotnost vyrovnání. Zkušenost učí, že tohoto předpisu zneužívají jednotliví věřitelé tím, že vykořisťují své vědomosti o omylu neb nedopatření, přihodivším se dlužníkovi, vynucují od něho plné zaplacení a zjednávají si tak proti ostatním věřitelům zákonem zakázané zvláštní výhody. Nedbají, že nicotnost vyrovnání nastává ipso iure a pro všechny věřitele, že se tedy dlužník již neúplným neb opozděným placením jednomu věřiteli vrací pravidelně ve stav předluženosti neb aspoň nezpůsobilosti k placení, jenž byl podmínkou vyrovnacího řízení, že jest pak pod trestní sankcí povinen ihned ohlásit konkurs a nesmí platit již žádný dluh, ba ani vyrovnací kvoty, a že tím jest zmařen účel vyrovnání nejenom na škodu dlužníka, nýbrž i na škodu všech věřitelů a mimo to i třetích osob, zaručivších se za splnění vyrovnání. Při tom dovolávají se, aby doličili zmatečnost vyrovnání, i takových nepatrných omylů neb nedopatření dlužníkových, které v obyčejném poctivém obchodním styku zůstávají pravidelně nepovšimnuty, jež dlužníci mohou a jsou ochotni napravit, ba i takových, které již byly napraveny. Tak bylo žalováno na úplné zaplacení vyrovnané pohledávky jenom proto, že se dlužníkovi při vypočítávání splatné kvoty přihodil omyl o několik haléřů, že nesprávně vypočítal dlužné úroky, že spoléhaje na dosavadní zvyklost srazil si se